

Váš list číslo/zo dňa
/..

Naše číslo
36122/2023

Vybavuje/tel

Bratislava
15.06.2023

Vec

**Odpoveď na: „Centrum mechanicko- biologickej úpravy Kráľová pri Senci“ – zaslanie zámeru
– žiadosť o stanovisko
v prílohe**

S pozdravom

Doručuje sa:

OÚ Senec, odbor starostlivosti o životné prostredie

Sekcia vôd

Okresný úrad Senec
Odbor starostlivosti o životné prostredie
Úsek posudzovania vplyvov na životné
prostredie
Hurbanova 21
903 01 Senec

Váš list číslo/zo dňa	Naše číslo	Vybavuje/kontakt	Dátum
OU-SC-OSZP-2023/ 014203-014	10321/2023-4.1 36122/2023	02 5956 3227	19. júna 2023

Vec: Centrum mechanicko-biologickej úpravy Kráľová pri Senci – zaslanie zámeru – stanovisko

Sekcii vôd Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky listom zo dňa 07.06.2023 bola doručená v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov žiadosť o stanovisko k zámeru „Centrum mechanicko-biologickej úpravy Kráľová pri Senci“ navrhovateľa Kosit West, s r.o., Rastislavova 98, 043 46 Košice.

Účelom predloženého zámeru je mechanicko-biologická úprava zvyškových odpadov, po prechádzajúcom triedení odpadov pri zdroji ich vzniku, ktorá bude prebiehať prevažne v uzavretých priestoroch. Výsledkom tejto činnosti bude biologická úprava biologicky rozložiteľnej zložky odpadov, pred jej následným zhodnotením a získanie materiálovo a energeticky využiteľných zložiek z odpadu, ktorý by bol inak určený predovšetkým na zneškodnenie na skládkach odpadov. Navrhovateľ predkladá dva varianty realizácie navrhovanej činnosti mechanicko-biologickej úpravy odpadov, spočívajúce v rozdielnom technologickom riešení biologickej úpravy odpadov. Lokalita pre navrhovanú činnosť sa nachádza v západnej časti k. ú. obce Kráľová pri Senci.

Z hľadiska svojej vecnej pôsobnosti sekcia vôd Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky predkladá k zámeru nasledovné stanovisko:

1. Navrhovaná činnosť je situovaná v Chránenej vodohospodárskej oblasti Žitný ostrov (ďalej len „CHVO“), najväčšej zásobárni pitných vôd v SR a súčasne jednej z najúrodnejších poľnohospodárskych oblastí Slovenska, na ktorú sa vzťahuje zákon č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 305/2018 Z. z.“). V zmysle § 3 ods. 1 zákona č. 305/2018 Z. z. v chránenej vodohospodárskej oblasti možno plánovať a vykonávať činnosť, len ak sa zabezpečí účinnejšia ochrana povrchových vôd a podzemných vôd, ochrana podmienok ich tvorby, výskytu, prirodzenej akumulácie a obnovy zásob povrchových vôd a podzemných vôd. Taktiež podľa § 3, ods. 3 písm. h) citovaného zákona v chránenej vodohospodárskej oblasti sa zakazuje budovať skládky na nebezpečný odpad a zariadenia na zneškodňovanie odpadov. Chránené vodohospodárske oblasti patria medzi chránené územia, preto nie je možné súhlasiť s tvrdením uvedeným v zámere (napr. s. 70), že „v bezprostrednej blízkosti dotknutého územia, ani v jeho okolí sa nevyskytuje chránené územie, na ktoré by navrhovaná činnosť mohla mať nejaký vplyv“.

2. Najvýznamnejším vodárenským zdrojom využívaným pre zásobovanie obyvateľov pitnou vodou v okolí záujmovej lokality je Vodárenský zdroj Jelka, ktorého II. ochranné pásmo sa začína na ceste č. II/503 v smere prúdenia podzemnej vody od územia navrhovanej činnosti k hranici ochranného pásma, t. j. uvedenou činnosťou by bol vodárenský zdroj potenciálne ohrozený.
3. Vodný tok Malý Dunaj, ktorý preteká hodnoteným územím, v zmysle vyhlášky č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodárskych významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov patrí medzi vodohospodársky významné toky.
4. V zmysle § 5 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 364/2004 Z. z.“), do ktorého bola implementovaná Smernica 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodnej politiky, pre dosiahnutie dobrého stavu všetkých vodných útvarov sú stanovené environmentálne ciele, pričom
 - pre povrchové vody k dosiahnutiu dobrého stavu/dobrého ekologického potenciálu a dobrého chemického stavu environmentálnym cieľom je vykonanie opatrení na postupné znižovanie znečisťovania prioritnými látkami a zastavenie alebo postupné ukončenie emisií, vypúšťania a únikov prioritných nebezpečných látok.
 - pre podzemné vody environmentálnym cieľom je vykonanie opatrení na zabránenie alebo obmedzenie vstupu znečisťujúcich látok do podzemnej vody a zabránenie zhoršenia stavu útvarov podzemných vôd.

Podľa aktuálneho hodnotenia vodných útvarov (Vodný plán Slovenska, aktualizácia 2021, schválený vládou SR 11. 05. 2022) všetky útvary podzemnej vody vymedzené v CHVO Žitný ostrov boli vyhodnotené v riziku nedosiahnutia environmentálneho cieľa do roku 2027.

Nedosiahnutie cieľa sa týkalo:

- zabránenia alebo obmedzenia vstupu znečisťujúcich látok do podzemnej vody a zabránenia zhoršenia stavu útvaru podzemnej vody;
 - zvrátenia akéhokoľvek významného a trvalo vzostupného trendu koncentrácie znečisťujúcej látky, ktorý je spôsobený ľudskou činnosťou, za účelom postupného zníženia znečisťovania podzemnej vody;
 - cieľov pre chránené oblasti, t. j. pre suchozemské ekosystémy závislé na podzemných vodách, vodné ekosystémy asociované s útvarmi podzemných vôd, oblastí určených na odber vody pre ľudskú spotrebu (zabezpečenie súladu s článkom 7.3. rámcovej smernice o vodách) a/alebo oblastí citlivých na živiny – zraniteľných oblastí.
5. Upozorňujeme, že záujmové územie je charakterizované ako územie s nízkou ekologickou stabilitou (s. 35 zámeru).
 6. Ohrozenie zásob vôd spôsobujú aj extrémne horúčavy a suchá. Oblasť CHVO Žitný ostrov patrí medzi lokality Slovenska, ktoré sú najviac ohrozené extrémnymi horúčavami a suchom, pričom najvyšší stupeň ohrozenia suchom sa týka aj okresu Senec. Oprávnené možno predpokladať, že situácia sa bude v dôsledku klimatickej zmeny naďalej zhoršovať. Podrobnejšie informácie v publikácii Inštitútu environmentálnej politiky „Identifikácia stupňov ohrozenia zmenou klímy na úrovni samospráv Slovenskej republiky“ apríl 2023 (https://www.minzp.sk/files/iep/veduci_horia_obce.pdf). Záujmová oblasť patrí v rámci Slovenska medzi územia s najnižším množstvom zrážok: menej ako 500 mm/ročne, čo taktiež predstavuje riziko pre vodné útvary.
 7. Z formálneho hľadiska názov zámeru nie je úplný, žiadame doplniť slovo „ (...) odpadov“. Navrhovaná činnosť nie je správne charakterizovaná. Nie je to zhodnocovanie odpadov, ale aj o zneškodňovanie, pričom procesom drvenia sa uvoľnia látky ohrozujúce vody a ďalšie zložky životného prostredia, nakoľko zmesový komunálny odpad sa dočasne uloží, odpadky sa podrvia a vytriedia cez sito. Odpad, ktorý neprejde cez sito, sa odvezie a bude sa materiálne a energeticky ďalej zhodnocovať. Energetické zhodnocovanie je spaľovanie, čiže zneškodňovanie odpadov v zmysle zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (§ 3 ods. 16 a D8, D9 a D10 v prílohe č. 2 zákona o odpadoch). Frakcia, ktorá prejde cez sito bude považovaná za „biologicky rozložiteľný odpad“, čo je však hrubo skreslená informácia. Okrem biologického materiálu, v tomto „biologickom odpade“ bude napr. podrvené sklo, plasty, hygienický odpad, nebezpečný odpad a pod., a následne sa z neho tiež bude vyrábať tuhé alternatívne palivo použiteľné len na spaľovanie. Pritom podľa zákona o odpadoch biologicky rozložiteľným odpadom je odpad, ktorý

- je schopný rozložiť sa anaeróbnym spôsobom alebo aeróbnym spôsobom, ako je najmä odpad z potravín, odpad z papiera, lepenky, odpad zo záhrad a parkov (§ 2 ods. 6 zákona o odpadoch).
8. V zámere na s. 54 v tabuľke 5 „Predpokladaný zoznam odpadov vznikajúcich počas prevádzky“ je uvedených 17 druhov odpadov, z čoho 13 druhov odpadov je charakterizovaných ako nebezpečný odpad v zmysle Vyhlášky č. 365/2015 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov. Z nich olovo a jeho zlúčeniny patria medzi prioritné látky a ortuť a jej zlúčeniny medzi prioritné nebezpečné látky, pričom oboje predstavujú významné riziko pre vodné prostredie alebo prostredníctvom vodného prostredia. V zmysle zákona č. 364/2004 Z. z., je potrebné zaviesť opatrenia, ktorých cieľom je postupne znižovať znečisťovanie spôsobené prioritnými látkami a zastaviť alebo postupne ukončiť emisie, vypúšťania a úniky prioritných nebezpečných látok. Nemožno vylúčiť prítomnosť aj ďalších prioritných látok a prioritných nebezpečných látok, avšak vzhľadom k názvom odpadov v tabuľke č. 5 nie je možné identifikovať ich chemické zloženie. Pri realizácii zámeru by prioritné látky a prioritné nebezpečné látky v procese mechanicko-biologickej úpravy odpadov boli produkované!
 9. Doprava je ďalším významným potenciálnym zdrojom znečistenia vôd. Pri plánovaných prejazdoch 80 áut denne, pri 5-dňovom pracovnom týždni to znamená 21 200 jazd ročne, pri 7 dňovej prevádzke 28 800 prejazdov áut ročne. Uvažuje sa s 20 parkovacími miestami pre zamestnancov a 92 000 litrami pohonných látok a neurčeným množstvom prevádzkových kvapalín. Vysoká frekvencia dopravy, parkovisko a množstvo pohonných hmôt sú opodstatneným predpokladom výskytu havárií, resp. kontaminácie vôd z iných príčin, či už v procese výstavby alebo prevádzky zariadenia.
 10. V zámere chýbajú informácie o množstve a predpokladanom zložení odpadových vôd ako aj o čistiarni odpadových vôd, na ktorej budú čistené a recipient, do ktorého budú vyčistené odpadové vody vypúšťané. Na uvedené odpadové vody bude s vysokou pravdepodobnosťou štandardný proces ich čistenia nepostačujúci vzhľadom procesu ich vzniku.
 11. V materiáli na s. 61 sa uvádza informácia, že navrhovaná činnosť „nebude predstavovať výrazný negatívny vplyv na podzemné vody a ani na povrchové vody“. V zámere na s. 70 v tabuľke 6 „Posúdenie vplyvov z hľadiska ich významnosti a časového priebehu pôsobenia, sa uvádza pre znečistenie povrchových vôd a podzemných vôd v oboch prípadoch „nula“. Uvedené hodnotenie je zavádzajúce a nemôžeme s ním súhlasiť. Vzhľadom k vyššie popísanej situácii pri hodnotení by bolo možné vplyv na podzemné aj povrchové vody hodnotiť ako „veľmi významný nepriaznivý vplyv veľkého kvalitatívneho, územného alebo časového významu alebo menšieho kvalitatívneho územného alebo časového významu, ale nezmieriteľný ochrannými opatreniami“, teda záporným číslom „mínus 5“.

Záver:

V zmysle horeuvedeného uvádzame, že predkladaný zámer je v rozpore s viacerými ustanoveniami platnej legislatívy, je plánovaný v Chránenej vodohospodárskej oblasti Žitný ostrov, najväčšej zásobárni pitných vôd v SR a súčasne jednou z najúrodnejších poľnohospodárskych oblastí Slovenska. Územie je exponované nadmerným nárastom počtu obyvateľov a zvyšujúcimi sa nárokmi na odber pitnej vody, čistenie a vypúšťanie odpadovej vody, pričom v súčasnosti je 31 % obyvateľov v CHVO Žitný ostrov bez vybudovanej kanalizácie. Jestvujúci kanalizačný systém je na hranici životnosti s urgentnou potrebou rozšírenia kapacity, respektíve jeho modernizáciou.

V posudzovanej lokalite sa neustále zvyšujú nároky na zabezpečenie dopravnej infraštruktúry, dominantnou hospodárskou činnosťou je poľnohospodárstvo, čo má spolu s výstavbou a priemyselnou činnosťou negatívny dopad na kvalitu vody a stav vodných útvarov.

Súčasnú využívanie CHVO Žitný ostrov naráža na prírodné limity. Neprimerané využívanie územia vytvára negatívny tlak na množstvo a kvalitu vôd. Zdroje podzemnej vody v CHVO Žitný ostrov sú vzhľadom na vysokú priepustnosť horninového prostredia a vysokú hladinu podzemnej vody ľahko zraniteľné.

Podzemné vody sú predovšetkým určené na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou, a preto sú aj prednostne chránené a je zabezpečená nadradenosť verejného záujmu ochrany vôd pri územnom plánovaní, vyhlásení nových a prehodnocovaní aktuálnych ochranných pásiem (OP) vodárenských zdrojov nad ostatnými záujmami. Využitie zdrojov pitnej vody a ochranných pásiem pre zásobovanie obyvateľstva má prioritu pred iným využitím územia, napr. ako stavebné pozemky (zákon č. 364/2004 Z. z., *Koncepcia vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050*, MŽP SR, 2022).

Pre územie CHVO Žitný ostrov vláda SR uznesením č. 325/2023, zo dňa 12.6.2023 schválila "Akčný plán ochrany vôd CHVO Žitný ostrov", (<https://www.minzp.sk/voda/chvo/akcny-plan-ochrany-vod-chvo-zitny-ostrov.html>) zameraný na ochranu vôd a zmiernenie dopadov klimatickej zmeny, a ktorý má byť premietnutý do územných a krajinných plánov, v ktorých je potrebné rešpektovať prírodné a hydrologické podmienky ako aj limity vodárenskej infraštruktúry.

Na základe vyššie uvedených skutočností z hľadiska ochrany a manažmentu vôd realizáciu navrhovanej činnosti „Centrum mechanicko-biologickej úpravy Kráľová pri Senci“ nepodporujeme.

S pozdravom

Ing. Roman Havlíček
generálny riaditeľ sekcie vôd